دژبەری مەعریفی لە عەقڵی عیڕاقی و کوردیدا … محەمەد تەها حوسێن

ڕەچێتەیەك بۆ ئەوانەی توشبوون!:

ئایا هەموو ئەو هێزانەی سەرتاسەری عیڕاق کە ناوی حزب و ڕێکخراوی سیاسیان لە خۆیان ناوە لە بنچینەدا ئاشتیخوازن یا شەڕخواز؟ خواست بۆ ئاشتی چ جۆرە ڕەفتارێکی پێویستە و خواستیش بۆ شەڕ چ جۆرێك؟ سەرکردەکانیان لە ژێر کاریگەری ئاشتی یا شەڕخوازی حزب و ڕێکخراوەکانن یا بە پێچەوانەوە؟ ئەم بوونەوەرە گرووپگەلانە پڕیانە لە کەسی هوشیاری ئازاد یا پڕ لە نێرگزی و خودپەسەند؟.

بە سانایی وەڵامی هەر یەکە لەم پرسیارانەمان دەکەونە بەردەست، چون ئەوەی لە تابلۆ گشتیەکەدا دەیبینین فیگەری زەق زەقی ئەوتۆن هەر یەکە بەتەنها دەمانبەنە سەر وەڵامی ڕاست و درووست و پێویست بەوە ناکا لە پەیوەندیەکی جەشتەڵتی ئیدراکی و زەینی ئاڵۆزدا وێنەیەکی گەورەتری لێ پێکبێنین تاوەکو مەیدانەکەمان روونتر لێوەدیارکەوێ.

ئەم سانا تێگەیشتنە لە تابلۆی سیاسی عیڕاق و هەرێمی کوردستان سەراویی عەقڵی سیاسی ئەو کاراکتەرە سیاسیانەی ئەم سەرزەمینەمان نیشان دەدات، و پێمان دەڵێ وێنە و فیگەرەکانی بەر چاو و هەستمان دەکەون هیچ هونەر و هزرێکی سیاسی و مەعریفیان لە پشت نیە و تەنها و تەنها وەڵامدەرەوەی ریفلێکسیانەی مەرجەکرداریانەی دەرەوەی خۆیانن و کاریگەری عەقڵێکی خۆماڵیانەی نە کوردی نە عەرەبی ئاشتیخوازانەیان لەسەر نیە.

عەقڵی خۆماڵی خەڵکی ئەم ناوەی خۆمان فێری ئەوە نەبوون ئەوەی دەڵێن و ئەوەی دەیکەن ڕەنگدەرەوەی یەکتر بن، بنەما هزریەکانی چوارچێوە مەعریفی و بەهایەکانی گرووپ و تاقمە سیاسی و دینی و مەزهەبیەکان خەڵك و تاکی خۆیان لەسەر ئەوە ڕا نەهێناوە لە بیرکردنەوەدا وریا و ئاگادار و هەستیار بن و خۆیان بیرۆکە و گریمانە بۆ کێشە و چارەسەریەکانیان بدۆزنەوە، وەرگرتنی ئاماژەکان لای ئەوان کاری بیرکردنەوەی خۆیان نیە بەقەد ئەوەی هەمیشە چاوەڕێن لە دەرەوەی دوور و نزیك ئاماژەکان دەرکەون تاوەکو ئەوانیش لای

خۆیانەوە یەکسەر وەڵامیان بەرانبەریان هەبێ. ئەم ڕەفتارانە هیچیان ستراتیژی نین و لە بازنەی تاکتیکاتی ساتەوەختیانە نەچوونەتە دەرەوە.

با بێینەوە سەر وەڵامی پرسیارەکانی خۆمان:

ئەگەر کردار و ڕەفتارەکان بە ئەنجام و دەرکەوتەکانیان بپێورێن و هەڵسەنگێندرێن، ئەوا ئەوەی دەیبین و ئەوەی بە هەر چوار هەستەکەی تر هەستیان پێدەکەین لەگەڵ قسە و درووشم و ڕاگەیاندن و بانگەشەکانیان بە هیچ شێوەیەك نایەتەوە. ئەوان هەر هەموویان داوای ڕوخانی سیستمی سیاسی دکتاتۆریان دەکرد و بانگەشەی دیموکراسی و هێنانە کایەی حوکمی ئیئتیلافی و وەك یەکی وفرەیی و ......یان دەکرد، باسی ستەم و دزی و تاڵانی و گەندەڵی رژێم و کوشتن و بڕین و لە سێدارەدان و نانەوەی ئاژاوەی ئیقلیمی و دەولی و ....یان دەکرد، قسەی سەری زمان و بنی زمانیان ئازادی و سەروەری و پێکهێنانی حکومەتی رەفاە و پێشخستنی پیشەسازی و دامەزراندنی ئابووری سیستماتیك و خۆماڵی بوو.

ئێستا هیچ لەوەی گوتیان!! بەڵێ هیچ لەوەی گوتیان نەهاتە سەر سەحنەی واقیع و ئەوەی پێیان دەوت عێراق دابەشی سەر کانتۆنە لۆکاڵیەکان بوو و هەرێمەکەی ئێمەش دەیان هەرێم و ناوچەی جودا جودای لێبۆوە. ئەوان نەیاندەزانی چۆن لە (جوداکان) یەکێتیەکی تۆکمە درووست بکەن، (یەکێتی جوداکان) لە کڕۆکی هزری سیاسی و فەرهەنگی مۆدێرنیزم و لیبڕالیزمدا ڕیشەی هەیە و ئەوەی ئەوان پیادەی بوون ڕێچکەیەك بوو بەرەو شەهوەت و غەریزە شکستخواردووە ئایدەویەکانی خۆیانی بردنەوەو هەرگیز پەیوەندی بە منی عاقڵ یا ئیگۆیەکی هاوسەنگەوە نەبوو بۆ ئەوەی لە ئەنجامدا ئەم ئیگۆ عاقڵە هاوسەنگیە خودی و بابەتیەکانمان بۆ بپارێزێ.

ئەوان قەتاوقەت نەیانویستووە خۆیان لە ئاشتیدا بژین بەقەد ئەوەی ئاشتی ئەوان لە ئاشتی سەرچاوەی هێزی خۆیانە کە سەنتەرەکانی کۆنتڕۆڵن لە دەرەوەی خۆیان. ئاشتی ئەوان بە دەورەگرتنی خۆ و خۆخستنە نێو دنیایەك چەکدار و میلیشیاوە دێتە دی و لەوە حاڵی نین کە ئاشتی و ئازادیش وەك هەر ڕەفتارێکی تر دەبێ دیموکراتیزە بکرێ و وەك یەکیی تیادا پەیڕەو بکرێ، نەك تۆ ئازاد بی لە خواردن و خەوتن و سامان بەیەکەوە نان و لە گەشت و قسەکردن و دزی و پەیوەندیگرتن بەم و بەو و لە کڕین و فرۆشتن و دابڕینی زەوی و زار و ......تاد و هەموو تاك و کەسەکانی تریش لە بازنەی چاودێری و کۆنتڕۆڵ و لێپرسینەوەدا بن.

ئەوەی لێمان دیارە بارێکی ئاڵۆزی نەك هەر سیاسی و حزبی و ئابووریە بەڵکو شێوازێکی کۆمەڵایەتی و فەرهەنگی و ئەخلاقیە و لە وێنە گشتیەکەیدا بەرەو دەرککردنی تابلۆیەکی شەڕخوازیمان دەبا نەك ئاشتیخواز، ئاشتی تا ئێستا هەر لە قۆناغی ئومێدخواستن و دەربڕینە گوفتاریە زارەکیەکانـدایە و هەنگاوێکی ڕاستگۆیانە و ڕاست دەرکەوتنانەی نابینرێ.

شەڕخواز لە پێکهاتەکەیدا ئاڵۆزی ڕیشەیی هەیە و ئەوەی وەك دیاردە لێمان دیارە دەرکەوتێکی فینۆمینۆلۆژیانەی شەڕخوازیە و کاراکتەرەکانی زۆر ڕاستگۆن لە دەرکەتنیاندا و ئەوەی لە ناخیان هەیە وەك خەسڵەتە سایکۆلۆژیەکانیان لە ڕەفتاریشیان ئەوەی لێدەخوێندرێتەوە، جا با بۆخۆیان هەر لەسەر دیموکراسی و مەدەنیەت و مافی مرۆڤ و …..تاد بیڵێن و بیڵێنەوە، گرنگ ئەوەیە ئەوەی لە هزرە کراوە و زانستیەکان دیارە ڕێك ئەوە دەردەخا کە لە ناخی ئەوانە، ئەمە لە کاتێکدا هەر وەك وتمان لای خۆیان دژبەریەکبوونێك هەیە و لە ڕووی سایکۆلۆژیەوە ئەو ناکۆکی و دژبەریە لیو فیستنگەر پێیدەڵێ (Cognotive Antagonism)، لە ڕاستیشدا ئەم بارە دەروونیە بنەمـای کولتـووری هەیـە و بـەرەو ئـەو تێگەیشتنەمـان دەبـا کـە کۆمەڵگەکەمان ساغ دەروون نیە و هەمیشە کەسی ناساغمان بە ساغ پێ دەناسێنێ. ئەوانەش کە کاراکتەری سیاسی و دینی و کۆمەڵایەتیشن و زیاتر لەگەڵ ئەم بارە نالەبارە سایکۆلۆژیە تێکەڵ و تاواونەتەوە ناساغیەکەیان زیاتر پێوە دیارە.

دەرکەوتنی ناساغی زیاتر لای ئەم سیمبولانە بەردەوام حاڵەتەکەیان لە کۆمەڵگـەدا قـووڵکردۆتەوە و نەیـانتوانیوە ڕۆڵیـان هـەبێ لـە دامەزراندنی پارادیگمی بەهایی و سیاسی ئەوتۆ بەرەو یەکێتیەك لە جوداکانمان بەرێ، ئەوەی بەردەوام لە زەینی سیاسی ئەو ناوە قوڵ دەبێتـەوە جـودایی و چـوونە بـەرە و جـودایـیەك کـە لـە فەرهەنگـی دەمارگیری و تایفەگەری و ڕاسستیدا مانای هەیە نەك لە فەرهەنگی عەقلانیدا، ئەگەر وا نیە ئەم سەنگەر لە یەکتر گرتنە دینی و مەزهەبی و نەتەوەیی و بازاڕی و گرووپگەری و کۆانگەریە چیە؟ ئەم هەموو بەریەککەوتنە چەکداری و لەیەکتر کوشتنە ڕەنگاوڕەنگانە چین؟ ئەم یەکتر بە دوژمن بینینە بۆ یەکتری لای هەر یەکەیان بۆ ئەوەی تر چیە؟.

کەواتـە ئـەوەی هەیـە نمـایشێکی بەیەکـەوە بەسـتراوی ئەڵقەڵۆزی شەڕخوازیە و ئەو سیاسەتوانە ناساغانە نەك ناتوانن بەشێك لە پەرتەوازەییەکە کۆکەنەوە بەڵکو تادێ پەرتیەکە پەرتتر و ئاڵۆزتر

دەکەن، ئەمەش ڕیشەی لە سیستمی پەیبردنی مەعریفیان هەیە و هەر بۆیەش لێیحاڵی نابن. ئیشکردن لە سەرەتادا بۆ چارەسەری ئەم کێشە ئاڵۆزە عەقڵیانە هەماهەنگیەکی کولتووری و کۆمەڵایەتی پێدەوێ و لە هوشیاریەکی وریاوە سەرهەڵدەدا نەك خەوتوو.

دژبەری مەعریفی هەر لە ئاست نەهاتنەوەی (بیر) لەگەڵ (کردار) ناوەستێ، بەڵکو کاریگەری لەسەر سیستمی بەهایی و دواتر ڕەفتاری تاکەکان دەبێ و بەر لەوەش لە ژێر قورسایی ترادیسیۆنێکی گەندەڵی وەستاوی نەجوڵاودا بیانوو بۆ خوار و خێچیەکانی خۆی دێنێتەوە و هەمیشە ئەم کەچڕەفتاریە دەخاتە چوارچێوەی پەروەردەیی و ئەخلاقی بەسەر چووەوە.

دژبەرە مەعریفیەکان کەسانی ئاسایی نین و هەمیشە لە دیوێکی کەسێتیەوە بۆ دیوەکەی تر وەردەگەڕێن و خەسڵەتە ڕۆژەییە کاردیناڵەکانی کەسێتی خۆیان پێ ناپارێزرێ. ئەمەش زیاتر بۆ متمانەیان دەکا بەرانبەر خۆیان و ئینجا دەوروبەریان و بۆیەش زیاتر لەو پەت بۆ ئەو پەت و لەو بەر بۆ ئەو بەر دێن و دەچن و دەپەڕنەوە و بازبازێن دەکەن. ئەم یاریە ئەکرۆباتیکیە بە هەمان ئاگایی یاریکەرەکانی سێرك ناچێتە ڕێوە بەقەد ئەوەی زیاتر نائاگایی و ناهوشیاریە دەیانجوولێنێ.

خواست بۆ ئاشتی لە کەسانێکەوە دەردەچێ کە لە قووڵایی دەروونی خۆیانەوە حەزیان لە ئارامی بێ و پێیان وابێ ئەوە ئارامی و ژیاندۆستیە بەرەو هەورازیان دەبا، نەوەك شەڕ و ئاژاوەگێڕی و تێکدان. شەڕخوازیی کاراکتەری سیاسی و تەنانەت دینی و کۆمەڵایەتی عیڕاقی و کوردی ڕەنگدەرەوەی پەروەردەی سیاسی خۆیان و پەروەردەی کۆمەڵایەتی و مێژوویەکی کولتووری شێواوە، خودە ئەکتیڤەکان لە مێژووی زۆر نەتەوە و کۆمەڵگەدا توانیان کاریگەری خۆیان بخەنە سەر زەمەنی فەرهەنگی، مێژوویان لە بارێکی وەستاوەوە گواستەوە بارێکی جولاو و بزێو. ئەوانەی ئەم سەرزەمینەی ئێمە بوونەوەری بارە وەستاوەکانن و پارێزەری کولتوور و کۆڵکێشی ترادیسیۆنن و قەت لە خۆیان ڕانەبینیوە رووداو درووست کەن و لەلای خۆیانەوە زەمەن و مێژوو بە جۆرێکی تر بجووڵێنن.

ئاشتیخواز پێیوایە ئارامی پێویستیەکی هەرە بنچینەییە بۆ ژیان لە دنیادا، ئارامی لە خواردن گرنگتر نەبێ کەمتر نیە، لە سێکس گرنگتر نەبێ کەمبایەختر نیە، لە خواردنەوە گرنگتر نەبێ کەمتر نیە. ئاشتیە مرۆڤ ئازاد دەکات و ئازادیشە مرۆڤ لە بوونێکی بۆ

بەرهەمەوە دەکاتە بوونێکی بەرهەمدار و بەرهەمیشە مرۆڤ دەگوازێتەوە باری ڕا لە خۆبوون و شانازیەوە.

ئەوەی شانازی بە بەرهەمی خۆیەوە بکا کەسێکە یا گرووپێکە بکەر، بوونێکە هوشیار، بوونێکە کارا، بوونێکە چالاك و ئازاد و لە ناخەوەش ئارامیەکی دەروونی سەرتاسەری گیانی گرتۆتەوە. ڕۆحی ئارام سۆفیانە بۆ ژیان دەکۆشێ و ئەوەی بۆ خۆی حەزی لێ بێ بۆ هەموو بوونەوەرێکی عاقڵ و ناعاقڵی حەز لێیە.
کەسان و کاراکتەرانی نا ئارام و ئاڵۆزکاو پێیاننا کرێ حزب و ڕێکخراوەکانی خۆیان لە کەچڕەفتاری و تەنگاوی و زەلکاوی گەندەڵی و نا ئومێدی ڕزگارکەن، ئەوان خۆیان ناساغن چۆن دەتوانن چارەی ناساغیەکانی ئەم کۆمەڵگایانە بکەن؟ ئەوان خۆیان نائارامن چۆن دەتوانن ئارامی بنێنەوە؟ ئەوان خۆیان شڵەژاون لە ڕووی دەروونی و ڕەفتاری و کۆمەڵایەتی و کەسێتیەوە چۆن دەتوانن هەموو ئەم لاریانە ڕاستکەنەوە؟.

چارەی ئەم دۆزەخە ناعەقلانیە بۆ هەموومان هوشیاربوونە بە ناساغیمان، کارل ڕۆجەرزیانە دەبێ بە خۆماندا بچینەوە، پێمانوابێ تەنها نەخۆش دەتوانێ خۆی چارەسەر بکا نەك دکتۆر، ناساغەکان لە هەموو کەس زیاتر دەسەڵاتیان بەسەر لاوازیەکاندا دەشکێ و ئەوانەی لەم پڕۆسێسە مێژووییەدا دەبێ ئامادەیی جیددیان هەبێ تەنها یارمەتیدەرەکانن، خەڵك بە یارمەتی ئەوان و ئەوان بە یارمەتی خەڵك. ئەم داینامیکیەتەش لە بونیادی سایکۆلۆژی ئێمە لەوەتەی هەین، ونە و تا نەدۆزرێتەوە پڕۆسەکانی چارەسەر لە درۆ و ڕازاندنەوەی قسە و مەجلیس گەرمکردن و خافڵاندن زیاتر چیدی نین.

نارسیستەکان ئەوانەن تەنها خۆیان لێدیارە و بەس، تەنها خۆیان جوانن و بەس، تەنها خۆیان هەستیارن و بەس، تەنها خۆیان عاشقن و بەس، تەنها خۆیان دەبێ بحەسێنەوە و بەس، تەنها خۆیان حەزیان لێیە و بەس، تەنها خۆیان دەیانهێشێ و بەس. ئەم بە خۆ شەیدا بوونە لە کەسانی سیاسی و تەنانەت بەشی هەرە زۆری تاکەکانی سەرزەمینی عیڕاق و هەرێمەکەی ئێمە خەسڵەتێکی کاردیناڵ و سەرەکیە، نارسیزم بکوژی هەرچی جوانی هەیە لە دنیای دەرەوەی کەسی نارسیست، بکوژی هەرچی جیاوازی هەیە لە دەرەوەی خۆی، بکوژی هەرچی خاوەن ماف هەیە جگە لە خۆی. ئەم بکوژەی ناوی نارسیستە بە جۆرێکی تر ئیش لەسەر کوشتنی خۆی دەکا خنکانی خۆیەتی لە قوڵایی خۆیدا، خنکان لە خۆدا دنیایەك خەسڵەتی ئینسانی لە مرۆڤ دەستێنێتەوە و تا مردن ناتوانێ وەدەستیان بێنێتەوە. لە هەموویان گرنگتر بینینی خۆیەتی لە دیدی

ئەوانی تردا، بە گرنگ زانینی ئەوانی تره لە ژیانی خۆیدا، چون نەمانی ئەوان و نەبینینیان بۆ ئەو لێڵ بوونی ئەو ئاوێنەیەیە کە زۆر پێویستە بۆ ئەوەی خۆی تیا ببینێ و هەر لەم بینینەشە پەیوەندی و کۆمیونیکەیشن و خۆشەویستی و هەروەك تێدەڕێف دەبێ ژیانی بەیەکەوەیی درووست دەبێ.

ئێستای جیهان و ڕێگەیەک … ئەحمەد ڕەسوڵ

خەباتی ئینسان بە درێژایی مێژوو لە هەر شوێنێکی دنیادا بۆ پلەی یەک دژ بە دەسەڵاتدارێتی سیاسی هەژمونگەر "کە تەواوی کایەکان شوێنکەوتە و ژێرهەژمونی دەسەڵاتدارێتی سیاسین" بەسەر کۆی ژیاندا و دواتریش و بەشێوەیەکی لاوەکی دژ بە ئایدیای باو و بالادەستی ئایدۆلۆژی و دینی و کۆمەڵایەتی بووە لە پێناو باشترکردنی ژیان و فراوانترکردنی ئەگەرەکانی گەشەکردنی زیاتری ژیاری و وجودیی خۆیدا.
دینامیکیەتی ژیان لەهەر کۆمەڵگایەکی سەر ئەم هەسارەیەدا، کە دەڵێن دینامیکیەتی ژیان لەهەر کۆمەڵگایەکدا خۆبەخۆ مانای دینامیکیەتی ژیانی ئینسان دەگرێتەوە، وایکردووە هەمیشە ئەگەرەکانی گۆڕانکاری و نوێبوونەوە کراوەتربن "نەک هەر ئەوەندە بەڵکو دەتوانین بڵێین حەتمیش بن". لێرەوە هەر چەقبەستنێک یان داگۆڕانێک بەرەودوا دژ بە ڕەوتی دینامیکیەتی ژیان بووە، ئیتر ئەمە خۆی بووەتە زەمینەی سەرهەڵدانی ناڕەزایەتی، یاخیبوون و شۆڕشەکان.

سەدەی بیست … کاپیتالیزم

ئاشکرایە سەدەی بیست، سەدەی خێرا گەشەکردنی کاپیتالیزمە "هەڵبەت دەبێت ئەوەش ڕوون بێت کە کاپیتالیزم بەرئەنجامی ڕەوتی بەرەوپێشەوەچونی مێژووی ئینسانە" وەک سیستەمێکی لەدایکبوی نەوەی هەناوی مۆدێرنیتی. خۆرئاوا کە زادگەی مۆدێرنیتی و بەها گەردونیە بنەماییە ئینسانیەکانە، بەهەمان شێوەش زادگەی سەرهەڵدانی

کاپیتالیزمە وەک سیستمێکی ئابوری سیاسی کە دواترل□ بەرئەنجامی بڵاوبونەوەی تەکنیک و ئامرازەکانی بەرهەمهێنانی کۆمەڵایەتی و دەزگا کۆمەڵایەتیە مۆدێرنەکانەوە بە سەرانسەری جیهاندا لەسەدەی بیستدا سەرمایەداری بوو بە سیستمێکی جیهانداگر و لە نزیکەی دوو دەیەی کۆتایی سەدەی بیست و ئەم سەرەتایەی سەدەی بیستویەکیشدا دەرکەوتن و پەرەگرتنی نیۆلیبراڵیزم و با□د□ستبونی بەسەر سیاسەت و ئابوری جیهاندا. سیستمی ئابوری سەرمایەداری بەنێو هەموو کۆمەڵگاکانی دنیادا بڵاوبوووەوە بێئەوەی نۆڕم و بەها گەردوونیە ئینسانیەکانی بەرهەمهاتووی مۆدێرنیتی و جێگیربووی نێو سیستمی سەرمایەداری خۆراوایی لەگەڵ خۆیدا بگوازێتەوە.

دۆخی ئێستای جیهان

ئەگەر نیگایەک لە دۆخی ئێستای سیاسەت و ئابوری جیهان بکەین، دەبینین کە جەنگ و نائارامی نزیکەی تەواوی دنیای گرتۆتەوە، هاوشانی داکەوتنی بەشی زۆرینەی ئینسان لە کۆمەڵگاکاندا بەرەو بێبەشی و دەستڕانەگەیشتن بە هۆکارەکانی خۆشگوزەرانی و بارودۆخی ژیانێکی هاوچەرخانە و هەژاربونی بەشێکی گەورەتری مرۆڤ لە زۆرینەی کۆمەڵگاکاندا بەڕاددی بێبەشبون لە پێداویستیە سەرەتاییەکانی ژیانی ڕووت. بەتەنیشت ئەمەشەوە فراوانتر بوون و گەورەتربوونی هەرڕۆژەی گاپی نێوان سەرمایەداران و دەسەڵاتدارانی سیاسی “کە گروپ و بازنەیەکی زۆر بچوک و بەرتەسکی هەر کۆمەڵگایەک پێکدەهێنن” لەلایەک و سەرجەمی خەڵك لەلایەکی تر لە هەر کۆمەڵگایەکدا. دیسانەوە بە ووردبونەوە لە شوناسی ئەو هێزە سیاسی و کۆمەڵایەتیانەی سیاسەت ئاڕاستە دەکەن و نەخشە و هێڵی پەیوەندی و ململانێکان دەکێشن، بە ئاسانی تێدەگەین کە لەهەر کاتێکی ڕابردوو زیاتر بەها ئینسانیە گەردونیەکان و ماف و ئازادیە تاکی و بەکۆمەڵەکان لە تەواوی کۆمەڵگاکانی دنیادا لە ژێر هەڕەشە و پێشێلکاریدان ئەمەش بەهۆکاری هەرچی زیاتر با□د□ستبونی بزوتنەوە شۆڤێنیست و ڕەیسیستەکان و هێزە پۆپۆلیستە دینی و ناسیۆنالیستەکانەوە.

چ ڕێگەیەک!

لە کۆمەڵگا خۆرئاواییەکاندا ئەم ڕۆژگارانە، شاهیدی هەڵکشانی رۆژبەڕۆژ زیاتری هێزە ڕاستڕەو و ئیکستریمستەکانین، هەروەک چۆن لە خۆرهەڵات بڵاوبونەوەی پەتای مەزهەبی و دینی گەیشتوتە ئاستێکی ترسناک و هاوتەریب لەگەڵ جەنگە نەژادی و ئیتنیکیەکان. ئایا هیچ ڕێگەیەکی دی نیە و تەنها ڕێگەچارە بەسەرا خۆهەڵدانە بۆ نێو ئەو

زەلکاوی ململانێ توندڕەوی فەندەمێنتالیزمی دینی و ناسیۆنالیزم خولقاندویانە؟ ئایا بەم ئەو دۆخەی ئەم ناوچەیەی خۆمان "کوردستان بە وڵاتانی دەوروبەریەوە" و خۆرهەڵاتی ناوەڕاست و جیهانیش بە گشتی تێیکەوتوە و هەر ڕۆژ توندبونەوەی زیاتری مەملانێی مەزهەبگەرایی و ناسیۆنالیستی پەڕگیر و شۆڤێنیزم و ڕەیسیزم چ ڕێگەیەکی دەربازبون و چ پەناگایەکی فیکریی ئینسانی هەیە و چ بزوتنەوەیەکی سیاسی کۆمەڵایەتی دەتوانێ وەڵامدەرەوەیەکی جدی بێت؟

مارکسیزم وەک بیرکردنەوەیەکی ڕەخنەیی کۆلێکتیڤ

لە سەدەی بیستدا لە کۆمەڵگا خۆرئاواییەکاندا و تایبەتتریش ئەوروپیەکاندا لە بەرامبەر شەپۆلی نازیزم و فاشیزم و ناسیۆنالیزمی پەڕگیر، ڕەوتی چەپ و مارکسیزم وەک وەڵامدەرەوەیەک شانەی سیاسی و کۆمەڵایەتی ئەوکاتەی کۆمەڵگاکانی ڕەنگکردبوو. مارکسیزم و چەپگەرایی وەک فەلسەفەیەکی ئینسانی و لەسەروی دین و نەتەوە و ئیتنیکەوە، هەم ڕەخنە و ناڕەزایەتیەکی قوڵ لە هەلومەرجی سیاسی و ئابوری و ململانێ توندەکان و دابەشکاریە کێشەدارەکان و هەم ئەڵتەرناتیڤێکی ڕادیکاڵ لە ئاست کاپیتالیزمدایە.

بەشێکی زۆر لە قوتابخانە فەلسەفیەکان و فەیلەسوفانی سەدەی بیست یان ژێرکاریگەری مارکسیزم بوون وەک کۆمەڵناسان و فەیلەسوفانی قوتابخانەی فرانکفۆرت و بەشێکی زۆر لە فەیلەسوفانی فەرەنسی، جا یان لە بەشێکی ژیانیاندا لەگەڵ حزبە مارکسیستەکاندا ئەکتیڤیست بوون یان لایەنگری ناڕەزایەتیە جەماوەری و بزوتنەوە چەپگەراکان بوون. بەڵام ئەم دۆخەی ئەستا ئەم ناوچەیەی خۆمان و جیهان بەگشتی پیایدا تێپەڕدەبێت، تەنها بە ڕێگەی ناڕەزایەتی و ڕەخنەی مارکسیستی و دروستبوونی بەرەی فراوانی جەماوەری چەپگەرا ئەگەری تێپەڕاندنی هەیە. هەڵبەت کە دەڵێین بەرەی فراوانی جەماوەری چەپ، مەبەست لە دروستبونی ئۆپۆزسیۆنێکی چەپگەرای فراوانی جەماوەریە، کە ئەم بیرکردنەوە کۆلێکتیڤە مارکسیستیە ڕێگە بگرێت لە هەڵکشانی هەرچی زیاتری ڕەوتە شۆڤێنی و ڕەیسیستی و بزوتنەوە دینی و ناسیۆنالیستە پەڕگیرە توندڕەوەکان. وە هەروەها ئەگەری ئەوەش بێنێتە بەردەم کۆمەڵگا کە کاپیتالیزم بە گشتی و دەسەڵاتدارێتیە سیاسیەکان بەتایبەتی ناچاربکەن بە ڕیفۆرمی ئابوری و گەڕاندنەوەی هەلومەرجێکی باشتری ژیان بە ئینسانەکان. واتا ئەوەی لێرەدا دەمانەوێت بیڵێین بیرکردنەوەیەکی مارکسیستی بەرفراوانی کۆمەڵایەتی و سەرهەڵدانی بەرەیەکی فراوانی ئۆپۆزسیۆنی چەپگەرا گەرەنتی هەم پاشەکشەکردنی حزبە دینی و ناسیۆنالیستە پەڕگیر و

شۆڤێنیستەکانە، هەم باشتر بوونی هەلومەرجی ئابوری و دۆخی ژیانی کۆمەڵگایە بۆ ژیانێکی هاوچەرخانە و مرۆڤانەتر. ئەمە بۆ ئەم ناوچەیە و جیهانیش بە گشتی ڕاستە. بۆیە ئێستا دۆخی کوردستان و ئەم ناوچەیە کە بەشێکن لە دۆخی جیهانی هەم وەک پێویستییەک، هەم وەک ئەگەرێکی بەهێز لە بەردەمی مارکس و مارکسیزمدایە.

“پێشمەرگە”*.. لە سـەنگەری ئەدەبیاتدا … سەنگەر زراری

سەرەڕای ئەو هەموو باسوخواسەی پێشمەرگە و بەناوبوونەوەی ناو و قارەمانێتییەکەی بە هەموو جیهاندا، بەڵام ڕەنگە تا ئێستا زۆرێك نەزانن وشەی “پێشمەرگە” لە چییەوە هاتووە؟! لەکاتێکدا جگە لەوەی سەرەتای دەرکەوتن و درەوشانەوەی ئەم وشەیە لە سەردەمی کۆماری مەهاباد بووە، لەهەمانکاتدا بووەتە ناونیشانی یەکەمین ڕۆمانی چاپکراوی کوردیش لە کوردستانی عێراق.

نازانم ئەمە بەدبەختی کوردە، یان نیشانەی خەبات و ئازایەتییەکەیەتی کە چیرۆك و داستان و ڕۆمانی زۆرێك لە وڵاتان بە خۆشەویستی و پرس و کێشە کۆمەڵایەتییەکان دەستپێدەکات، بەڵام کورد سەرەتای ئەدەبیاتیشی بە بەرخودان و بەرپەرچدانەوەی دوژمن دەستپێکردووە، یان ئەگەر باسی عەشق و خۆشەویستیشی کردبێ، ئەوە تەنیا بەهانەیەك بووە بۆ ئەوەی چی لە ناو دڵییەتی، لە ڕێگای باسی خۆشەویستییەوە هەڵیڕێژێ، وەکو شاعیری گەورەی کورد ئەحمەدی خانی (1651-1707ز) لە “مەموزین”ـەکەیدا دەڵێت:

شەرحا غەمێ دل بکەم فەسانە

زین و مەمێ بکەم بەهانە

واتا خانی زین و مەمی تەنیا کردووەتە بەهانەیەك بۆ ئەوەی ئەو خەم و ئازارەی میللەتەکەی کە لە دڵییەتی، لەو ڕێگایەوە هەڵیڕێژێ و مەبەستی سەرەکی باسی مەموزین و عەشق و خۆشەویستی نییە.

هەر بەوشێوەیەش یەکێك لە بابەتە سەرەتاکانی ئەدەبیاتی گێڕانەوەی ئەمە، بەناوی (پێشمەرگە) دەستپێدەکات و “پێشمەرگە” بووەتە ناونیشانی ڕۆمانەکەی ڕەحیمی قازی، لەم ڕۆمانەدا ئەوە ڕوونکراوەتەوە کە ناوی پێشمەرگە لە چییەوە هاتووە و بۆ یەکەم جار

چۆن بە سەربازانی کورد بەکار هێنراوە؟! لە ڕۆمانەکەدا کاتێك مامۆستا هێمنی موکریانیی شاعیر، دێتە لای قازی محەمەدی نەمر و پێی دەڵێت:

“قوربان وەڵاهی قسەیەکی هێندە خۆشم پێیە، کە ئەگەر بێت بگێڕمەوە ڕەنگە باوەڕم پێ نەکەی، ئەوە دوو ڕۆژ بوو برادەرانی خوێندەوار و هونەرمەند و پسپۆڕ و زمانناسم وەکە کردبوو کە بزانین لە زمانی کوردیدا لەجیاتی وشەی سەرباز و نیزامی و عەسکەر و موجاهید و فیدایی، چ وشەیەك لە کار بێنین، زۆرمان قسەوباس لەسەر کرد، کێشە و هەرایەکی گەورە پەیدابوو، بەڵام نەتیجە وەگیر نەکەوت، هەموو ماندوو و شەکەت بووین و داوای چامان کرد، پیرەپیاوێکی دنیادیتوو، چای بۆ هێناین و بە پێکەنینەوە گوتی: با نەخوێندەواریش بم، خۆ کافر نابم بڵێم کێشەی مامۆستاکان لەسەر چییە؟! لە وەڵامدا پێمان گوت کە بۆ پێچەوانە، ڕەنگە بتوانی یارمەتیشمان بدەی. جا بۆیە بزانین لەباتی سەرباز لە کوردی چت پێ شك دێ؟ پیرە دیسان پێکەنی و گوتی: بۆ بەڵا بن بە هێندە خەتان ماندوو دەکەن، مەگەر نەتانبیستووە لە ڕابردوودا لەنێو کوردەواری بە پیاوی لەخۆبردوویان دەگوت: (پێشمەرگە)…ل109-110”.

بێگومان ئەم ڕووداوە ڕاستەقینەیە و “ڕەحیمی قازی”ش زیرەکانە ئاخنیویەتییە نێو ڕۆمانەکەی، لەوەشەوە وشەی “پێشمەرگە” دەبێتە ناوی سەربازانی کورد لە کۆماری کوردستان و دواتر هەموو ئەو کوردانەی لەپێناو خەباتی نەتەوەیی تێدەکۆشن و تا ئێستاش ئەم ناوە بەرەو درەوشانەوە و ناو و دەنگی زیاتر دەچێت.

دکتۆر ڕەحیمی قازی، یەکێك بوو لەو قوتابیانەی کە کۆماری کوردستان، بۆ خوێندن لەگەڵ چەند قوتابییەکی دیکە ناردبوونییە وڵاتی سۆڤییەت و ئامۆزای پێشەوا قازی محەمەدیشە، دکتۆر مارف خەزنەدار لە بەرگی شەشەمی “مێژووی ئەدەبی کوردی”دا، لەبارەی ڕۆمانی پێشمەرگە دەڵێت: بێگومان ڕۆمانی (پێشمەرگە)ی ڕەحیمی قازی، لە ژێر کاریگەری ئەدەبی ڕووسی و لاساییکردنەوەی عەرەبی شەمۆ بوو. چونکە ڕەحیم لە دوای نیشتەجێبوونی لە باکۆ، لە ساڵی (1946)ـەوە تا کاتی کۆچی دواییکردنی، لە ژێر کاریگەریی ڕۆشنبیریی ئەوروپا ڕۆمانەکەی نووسیەوە.

ئەم ڕۆمانە سەرەتا لە ساڵی (1338)ی کۆچیی هەتاوی، بەرامبەر (1959) لە شاری ئیرەوانی وڵاتی ئەرمینیا چاپ کرا و چاپی دووەمیشی لە بەغدا لە ساڵی (1961) بڵاوبووهتەوە. دکتۆر ڕەحیمی قازی خۆی لە پێشەکی کتێبەکەیدا، دەقەکەی بۆ چیرۆك دەناسێنێ، هەروەها دکتۆر عیزەدین مستەفا ڕەسوڵ و حەسەنی قزلجیش کە پێشەکیان بۆ ڕۆمانەکە

نووسیوە، دکتۆر عیزەدین بە چیرۆکی درێژ و قزلجییش بە چیرۆك ناوی دەبەن. بەڵام پسپۆرانی ئەدەبیی لەسەر ئەوە یەك دەنگن کە دەقی (پێشمەرگە) ڕۆمانە و منیش پێم وایە کە هەموو خەسڵەتێکی ڕۆمانی تێدایە و ناکرێ بە چیرۆك ناو ببرێ.

ئەم ڕۆمانە باسی ئەو ڕووداوانە دەکات کە پێش دامەزراندن و لە سەروبەندی دامەزراندنی کۆماری کوردستان لە مەهاباد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان ڕوودەدەن، باسی ئەو ئازار و مەینەتییانە دەکات کە خەڵکی هەژار چۆن بە دەستی ئاغا و دەرەبەگەکان دەچەوسێنرێنەوە و خوێن و ماڵ و موڵك و تەنانەت ئافرەتەکانیشیان هەر بۆ ئەوانە، هەروەها چۆن پیاوانی دەسەڵاتدارانی ئەوکاتی تارانیش لایەنگری ئەو دەرەبەگانەن و پشتی یەکتر دەگرن بۆ چەوسانەوەی خەڵك ڕەشوڕووت.!!
دوو گەنج بە ناوەکانی پیرۆت و شەرکۆ، لە گوندێکی سەر بە شاری سەقزی ڕۆژهەڵاتی کوردستان، دوای ئەوەی یەکێك لە ئاغاکان دەکوژن کە دەستدرێژی کردووەتەسەر خوشکەکەی شەرکۆ (کە هاوکات خۆشەویستی پیرۆتیش بووە)، لە ناوچەکەی خۆیان هەڵدێن و دوای بەنەوبەردەی زۆر پەیوەندی بە کۆمەڵەی (ژ.ك) دەکەن و دواتر لە خەبات بەردەوام دەبن تا ئەوکاتەی لە ساڵی (1945)، ناوچەکەیان لە دەرەبەگەکان پاك دەکەنەوە و بەسەر دوژمنەکانیاندا سەردەکەون.

یەکێك لە گرنگییەکانی ئەم ڕۆمانە ئەوەیە کە بێ ڕتووش و جوانکاری، باسی ئەو سیفەتانە دەکات کە لەناو کورددا هەیە، بۆ نموونە باسی ئازایەتییان دەکات، بەڵام ئاماژەی ئەوەشی تێدایە کە هەمیشە وەکو ڕەگەزێکی لە پیاو کەمتر حیساب بۆ ئافرەت کراوە و پیاوانیان بە ئافرەت شکاندووەتەوە: "لە نێو ئەکراددا هەڵاتن بە عەیبێکی گەورە مەحسوب دەکرێت و هەر کەسەی هەڵاتن لە نەزەر بگرێ، لە ژنی کەمتر مەحسووب دەکەن...ل32".

لێرەدا نووسەر هەم دەیەوێت ئازایەتی کوردان دیار بخات و هەم ئەوەش بخاتەڕوو کە هەمیشە جۆرێك لە نابەرامبەری لە نێوان ڕەگەزی نێر و مێ لەناو کورد پەیڕەوی لێکراوە و ئەگەر پیاوێك بە کەم دابنێن، بە ئافرەتیان چوواندووە، لەلایەکی دیکەش بۆ ئەوەی حەیا و حورمەت و ڕێزی ئافرەت پیشان بدات، بەو جۆرە باسی ئافرەتی کورد دەکات: "کیژی کوردی هەمیشە بە سەربەندی و حەیا و ناموسەوە ژیاوە و گەورەترین سەربەرزی کیژی کوردییش هەر ئەوەیە...ل56".

ئەم ڕۆمانە سەرەڕای ئەوەی لە سەرەتاکانی ئەدەبیاتی گێڕانەوەی کوردی نووسراوە، بەڵام لێهاتوویی نووسەرەکەی لەم بوارە دەردەخات،

ڕۆمانەکە لە ڕووی تەکنیك و گرێچنی و وەسفەوە، زۆر پێشکەوتووە و تا ئێستاش هەندێك ڕۆمان بەم شێوازە دەنووسرێن، هەروەها نووسەر هەوڵی داوە تا بکرێت بە کوردییەکی پەتی و جوان ڕۆمانەکەی بنووسێت و لە دوو شوێنیش ئاماژە بەوە دەکات کە ئەوانەی دەیانەوێ خۆیان هەڵک□ش□ن، زمانەکەیان تێکەڵ بە وشەی فارسی و عەرەبی دەکەن، هەروەکو چۆن تا ئێستاش بووەتە باو کە وشە و چەمکی بێگانە بە تایبەتیش ئینگلیزی، لە نووسین و قسەی نووسەر و ڕۆشنبیران بەکاردێت، لەکاتێکدا ئەو وشانە بەرامبەریان بە کوردی هەیە. لە ڕۆمانەکەدا یەکێك لە کاربەدەستانی حکوومەتی ئێرانی دژە کورد، لەسەر ئەمە گاڵتە بە ئاغایەك دەکات کە وشەی فارسی لە قسەکانی بەکاردێننێ و پێی دەڵێت کە کوردی بیرچووەتەوە. ڕەنگە ڕۆماننووس لێرە مەبەستی ئەوە بێت کە ئەگەر وشەی بێگانە زۆر لە ناو قسەکانمان بەکار بێنین، نەك خۆمان، بەڵکو دوژمنەکانیشمان گاڵتەمان پێدەکەن.

سەرەڕای تێپەڕینی ئەو هەموو ساڵە بەسەر ڕۆمانەکە، بەڵام هێشتاش ئەگەر خوێنەر دەستبداتە خوێندنەوەی، ناتوانێ وازی لێبێنێ، مامۆستا حەسەنی قزڵجی گوتەنی: “تا نەیخوێنیتەوە، نازانی چەند بەرز و باڵا و شاکارێکی ئەدەبییە”.
بۆیە پێویستە هەموو خوێنەرێکی کورد، ڕۆمانی پێشمەرگە بخوێنێتەوە.

* پێشمەرگە (ڕۆمان)- د. ڕەحیمی قازی، دەزگای ئاراس بۆ چاپ و بڵاوکردنەوە، چاپی سێیەم (2008).

سەنگەر زراری
sangarzrary@gmail.com

نرخی ژیان … بەختیار محەمەد

مهرگ ههمیشه پێمان دهڵێ: ئهی مرۆڤ، ڕاوچی ئاسکی ساتهوهخته زێڕینهکانی ژیان به! هیچ شتێك لهم ژیانه به نرختر نییه، که دهڕواو ههرگیز ناگهڕێتهوه (ئاخ! دهسا بۆ ژیانمان زۆر خۆشناوێ؟ نازانم، بۆ هێنده ئازاری ژیان دهدهین؟).

هەموو ساتەوەختێك، كە لە ژیانمان تێدەپەڕێ، ئەوە عەدەم جێگەی دەگرێتەوە. مەرگ عەدەمە، عەدەمێکی ڕەها. ڕابردووش سێبەری (یادەوەری) ئەم عەدەمەیە، كە هەرگیز ناگەڕێتەوە. هونەری ژیان (كە چۆن بژین) لە هەموو شتێك گرنگترە. ئەوەی نرخ بە ژیانمان دەبەخشێ بەختەوەرییە (بەختەوەرییەکی ئامانجدار). بەختەوەری تەنها شتێکی خودگەرا نییە، بەڵکو شتێکی (بەهایەکی) ئەوی دیکە و کۆمەڵگەراشە.

ئێمە وەك تاك بۆ ئەوەی بەختەوەر بین، هیچ چارمان نییە دەبێ کۆمەڵگەش بەختەوەر بکەین. واتە کۆمەڵگە بکەینە لانکەی ئازادی و خۆشگوزەرانی و بەختەوەری هەموو لایەك. ئەمە شەڕی قورسی هەموومانە؛ هەموو ئەو تاکانەی، کە زووتر درك بەوە دەکەن دەبێ واقیعی ئێستای باوی ژیانی کۆمەڵگە بگۆڕێ.

ئێمە دەبێ ئیرادەی ئازاد بین. دەبێ خۆمان وەك تاك سەنتەری کۆمەڵگە و ژیان و بوون بین. تاك دەبێ هەست بە بوونی شکۆمەندانەی خۆی بکا. تاکە هۆشیارەکان (هۆشیارە ڕێکخراوەکان) دەتوانن جیهان بەرەو باشتر بگۆڕن (هەڵبەتە مەرج نییە گۆڕین گۆڕینی توندوتیژانە بێ). ئێمە هێندە بەسە، کە بڕوامان بە ئازادی ئەوانی دیکە هەبێ، ئەوە مانای ئەوەیە هەنگاوی یەکجار گەورەمان بۆ گۆڕانکاری گەورە هاویشتووە. تۆ دەبێ بڕوات بە ئازادی بەرانبەرەکەت، هاوڕێکەت، نەیارەکەت، بە ئازادی ئافرەت، ئازادی گەلان و نەتەوەی دیکە هەبێ، ئەوسا لەخۆوە پرۆسەی شۆڕشی ((ئاشتیانەی)) گۆڕانکاری مەزن لە کۆمەڵگەکەت و دەوروبەرەکەت دەست پێدەکا.

بێ گومان هیچ گۆڕانکارییەك لە دەرەوەی حاڵەتی هۆشیاری و هۆشیاربوونەوەدا ڕوو نادا. تاك کە هۆشیار دەبێ، لەخۆوە شێتی گۆڕانکارییش دەبێ. نابێ لەبیر بکەین پرەنسیپی دیموکراسیانەی ماف و ئەرکیش، سەرەتا لە هۆشیارییەوە (هۆشیاری تاکەکانەوە) سەرهەڵدەدا و پەیدا دەبێ.

لێداهێناندا، داهێنان … جێمال

حەمەد

هەر زانا زۆر و زەوەندەکانی ئیسلامن دنیاو بنیایان داگیرکردوە لەبەر ئەو هەموو داهێنانانەی کە ئەم کەونەیان لەگەرماو سەرمای هاوین وزستانی جەهەننەم پاراستوە!!!و ڕێ نیە لەکونجێکدا دانیشیت و بۆ خۆت دوو ڕکات نوێژی ئیستیغفار بکەیت ، دوای نێشینی دوو پێک میزی حوشتر کە یەکەم: تەبەڕوکە، و دوەمیش: حەوت دەردان ئەپەڕێنێ، لەبەر ئەوهەمـوو داهێنـانەی ئـەم زەوی یـە بەپیتـەی الـلـە ی پەوروەردگاربۆی تەخت کردووین وکۆ لەئاوا بوونا ملی خۆی ئەشکێنێ و لەگێمێکی قوڵاویدا نوقم ئەبێت،یان ئەو داهێنانەی کە ئێمەی سمڵقوتان شەرواڵمان لە فارسو کوردەکانەوە دزی و کردمانە سرواڵ و هەرهیچ نەبێ عالەممان لەبێدەرپێی ڕزگارکرد، هەر سەروەری عالەم بوو دنیای فڕری پاشەڵ پاکردنەوەکرد بەسێ بەردی سافی کەمێ گەرم لەو دەشتە پان وبەرینەی کە لە دارخورماو حووشترالووک زیاتر ی لێ نەبـوو, داری زەیتـوون ومێـوی شـام وڤێمیـش بۆ یەکەمجـار لـە کتێبەکەماندا باسی لێکراو بوونە دارە پیرۆزەکانی سەر زەوی, بۆ ڕۆژیی دوایی (قیامەتیش) هەر تەبارەکەتەعالا لەترێکەی شەرابەن تەهوورامـان بۆ ئەکـاتە ڕوبـارو بەبەردەممانـا ئـەڕوات کەلـەسـەر قەرەوێڵـە پـاڵکەوتووین لقـی درەختەکـان پەلەکـانی شۆڕبـوونەتەوە (وَيَطُـــوفُ عَلَيْهِـــمْ وِلْـــدَانٌ مُخَلَّــــدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُـمْ حَسِـبْتَهُمْ لُؤْلُــؤًا مَنْثُــورًا) ویلـدان موخەلیدوونەکان بۆمان لێ ئەکەنەوەو بۆڵ بۆڵ ئەیکەن بەدەممانەو، پاش ئەوەی هەر ٧٢ حۆری یە تەسکووتروسکەکان کوناودەر ئەکەین (كَذَلِــكَ وَزَوَّجْنَـــاهُم بِحُـــورٍ عِيـــنٍ وَعِنْـــدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُونٌ ئەوانـەی چاویـان تەنهـا ئێـوە ئەبینـێت، وەکـوو هێلکـە ی هەڵڵزاوئەنوێنن چ هێلکەیەک کە نەبەشەر وە نە جنێکە دەستی لێی نەداون-سوبحانەلات) ،ووەدواتر بەقودرەتی قادر بۆمان ئەدوورنەوە، تامی چ سەرجێییەک تامی ئەو حەفتا ساڵە ئەدات کە لە حەدیسی سەحیحا هاتووە؟؟ داهێنانی تری زانا گەورەکانمان; بەقاچی ڕاست بڕۆرە ماڵەکەتەوە، بەهی چەپ بچۆ سەرئاو، وەهەروا ئەتوانیت لەماڵی باوکت ودایکت وخوشکت و برات ومامت و خاڵت و ئەژدادو ئابادت بەو پەڕیی ئازادیی وسەربەستی یەوە نان بخۆیت! تەنانەت لە ماڵی ئەو خزمانەی کەکلیلی ماڵەکانیشیان والەگیرفانتانا، داهێنان لەوە داهێنانتر؟ کەواتە بە چ چاکەپێدانی خوداکەت نکوڵی دەکەیت؟؟؟ زانایەکمان دکتۆرای لـە جیهـادی نیکاحـدا هێنـاوەتەوە لەئەزهـەر و هەمـوو

داعشەکانی فێری نەک تەنها جیهادی نیکاح , بەڵکوو فێری جیهادی دوبریشی کردن. ئەم زانایە تا ئێستا چەندەها گەنجی خۆبەخشی بۆ ماستەروەرگرتن لەم بابە تەدا ئامادەو سازکردوە! داهینانی دەوڵەتی خیلافـەش کەلەسەردەستی ئـەمیر مـوئمینین دامـەزراو دنیـای لەجاهلییەوەبردە سەردەمی جەهلی تەواوەتیەوە و لەتاریکی زوڵم وستەمی لات وعوززا دەریکردن وکردنی بەتاکپەرستی ئەڵڵا کەهەر خۆی خوای هەموو ئەوانیتر بوو وهەرئەویش مەرحەمەتی نواندو ئیمەی کردە خەیرو ئومەتین ئوخریجەت لیلناس و خاتەمو لئەنبیائی لێکردینە کەڵەگـا, کەهەرچـی ژن و مێینـە هەبـوو بەقەومـو عەشرەتـو ئەوانـی دەوروبەری ئوملقوراشەوە یان خۆیان پێشکەش ئەکرد (امرأة مؤمنة ان وهبـت نفسـها لـلنبي) ڕەحمـان بەقوربـانی بۆ ,,یـان بەسـەبایا ئەیهێنـانەوە نـاوهێزەکە. هـەر داهێنـانی ئەوزانـا گەورەیەشبـوو کەئەمڕۆ بەمیراتیی بۆمان ماوەتەوە کەوا ژنەکانمان کردوە بەو کێڵگەیەی کەچۆنمان بوێ ِوای دەکێڵین،نِسَاؤُکُمْ حَرْثٌ لَّکُمْ فَأْتُوا حَرْثَکُمْ أَنَّى شِئْتُمْ, بۆ سزادانیان لەکاتێکا بێگوێیان کردین لە مەسنا وسەلاس وڕوباع،فانکحوا ما طاب لکم من النساء مثنى وثلاث ورباع) بەدار، بەشەق بەبۆکس، بەچەکی قورسی تریش وەکو سیواک، دارکاریان ئەکەین!! وە بۆ ماوەیەک لەسەرجێیی مەحروومیـان ئەکەیـن ، بەڵـام هـەروەک ڕەسوولی سـەروەر ئـەمری پێکردووین ; هەرکاتێ خۆمان ئارەزوومانکرد بۆ سەرجێیی لەکاتی بینینـی شەیتـانێک، کەهـەر ئـافرەت خۆیەتیـی، تەنـانە ئەتـوانیین نوێژەکانیشمان ببڕین وبچین پاک پاک بیانخولێنینەوە, هەتا ئەگەر ئـەو نـاقیسولئەقلە، کەهـەر شەیتـانەکە خۆی ئەکـات، لەسـووڕیی مانگانەشیدابوو. یەکێ لەو زانا هەرە داهێنەرانەی ترمان کەئەم هەموو داهێنانەی کردوە بوخاری یە، خوالێی ڕازی بێت، کە نزیکی شەسـت بۆ حەفتـا ، تۆبڵێ هەشتـاهەزار، کێبەکێیـە هەرخۆمـان بردوومانەتەوە، حەدیسی سەحیحی تۆمارکردوەو لەدوای هەریەکێکیشیان یەک دەستنوێژی پاکی شوشتوە. داهێنانێکی تری ئێمە کە هەموو عالەمی تەنیوەتەوە، دڕۆیە دڕۆ. ئەمەندە دڕۆمان کردوە ئێستا میلـلەتە خۆشباوەڕەکەی ئەهلی جن کە کوردن باوەڕیان پێکردوین وەک گێل و بەلێشاو بەدوومانکەوتوون، ئەمیش هەمووی لەسایەی سەری محەمەدی ئازیزمانە کە مەلاکانی خۆیان ، ئەهلی جن- خەوی پێوە ئەبینن، جارێ وێك اللە وجـارێ وێك نۆبیی(کۆهێردووکـی خۆیین)جارێکیـان ئەمیـان لەگەڵیا دانیشتوە سوالفان ئەکەن و ترێی سپی ئەخۆن لەجێیەک کەوەکوو جەنەتولمەئوا وایە، یان یەکێکی تریان خەوی پێوە ئەبینێ کە-سەروەی عالەم- پێی ئەڵێ مەجییی وەرە ماچیکە. باوەڕ بکەن داهێنانەکانمان بەردەوامیی ئەبێت .

لشاخو بشار ... هونر جمیل

کم نین ئوفکر ششگیانی ک ب فمی شاخ ..ب ئقی شاخ دیانو لناوسنتری شارستانییت حوکمی شار بئقی شاخ بکن .
گر دون نویکی شرش گ زروریت بوبت ب زگاربونو بپاکردنی فکری شش گی.. ئوا ئمششکی فکریو ئاقانی للاین نوی ئمو زروریتکی حتمیی ..
همو ئو تجروبانی لشاخو یاخود لششو د گوازرنو ب حوکمی دوت داریو حوکم انییت .. ونیکی ناشیرینی حوکم انی ددن ب دونیای دیمو کراسیت ..ل پنجاکانی ابردو بدواو ل کوبا شش هد گیرس بکرانی شش دوای تواوبونی شرش حوکم دگرن دستو ل کتای پنجاکنو تنیا دوسرک گان کاری پ کراو ..ڤیدل کاستر بماوی ۵۷ سا سروک کماری کوبا بو دوای خشی دساتی ادستی کاستری برای کرد ..ئم تجروب ل فنزولاش ویدا هگسانچز تا مردنی سرک کومار بو.. کریای باکورنمونیکی تر ..لپایا بکرانی شرشی دون لکوردستان تا ئم چرک ساتش باوشیان ب جومگ ئساسیی کانی دسا تاگرتوو ب ئاقتی شش دیانو نوی ئمبخن ژر منتی سیاسییو بوی ک چ لدونو چ ل ئمش ئمان زروریتن

ئم ئزمون ناشیرینان ی ک گو بناغی کن چی ل کریا ب یال کوبا ل فنزولابت یال سوریا ل ئران بت یال کوردستان ..ئم ئاقت هیچ هندکوپاساوکی نیی جگ لوی ئم هزگل شش گ دیوت یاخود بوو ب هزکی عسکری تتالیک تار یادیک تاتر ..ماسکی دیموکراسیت ب قسو دروشم ناکر سرکرد سیاسییکانی کوردستان جیاواز لو واتانی باسم کرد لسرچن ئساسک شرعیت ب مانوی دساتی خیان ئدن .. ئویش ئوی ک لکوردستان شرش گی تواو ن بوو ئو ئمین ک دتوانین لیک کاتدا دژ ب شش بدینو حوکم انکی مدنیو دیمو کراسیش بکین .. خای دووم زرب منتان باس دکر لای ئم هزشش گ زمنی زمنیی بوی ل زمنک یاخود سانک ئمان واقیع بون فاکترودرنجامکانی هرچنک بت ئمان دژی ژم جنگاون بی ئتوانم بم ژگارک ئمان زروریت بوون

.. خاڵی دووەم کە دەسەڵات دارانی شۆڕشی دوێنی شەرعیەتی مانەوەی خۆیــانی پێ دەدەن دەنــگ دانە .. هەمیشە ئەم هێــزە جگە لەوەی خۆ سەپێنە .
هەرلەوڕوانگەیەوە خۆشی سەپاندووە ئەویش ئەوەیە کە خۆی بە زەرور ئەزانێت .خاڵی دووەم ئەوەیە سندوقو دەنگ دانی کردووە بە بنە مای مـانەوەی خۆی بە وەی ئەم زۆرینەیە .. ڕاســتیەک هەیە بەڕای مــن کە ئەمەیە .. نە دەنــگ دانــو ســندوقی دەنگــدان بنەمــایە بۆمــانەوەی دەسەڵات نە ئاقڵیەتو فکرەی شۆڕش گێڕی .. دەنگدان پێوەرێکی سستو زەعیفە چونکە هەمومان ئەزانین چەند ێتیو چۆنێتی دەنگدان لێرە چۆنە ..کە پڕێتی لە ڕۆتینو تەزویر کردن تیایا ..نە شۆڕشگێڕیو ئاقڵی شۆرش لەم ڕۆدا زەرورە.. بەڵێ دوژمنانی کورد هەر ماون بەڵام دەبێــت شێــوازی مــامەڵە کــردنە کــان لە گەڵ دوژمنە کــانی ئەمڕودا ئاڕاستی□کی جیاوازو ئاقڵانی وەربگرێت ..بەڕای من ئەم شۆڕش گێڕە کۆنــانە نــاتوانن ســەرکەوتوانە ئیــدامەی ئەمڕۆ بــدەن ..یەکەم نە توانایان هەیە نە دەشیانەوێ . ... بۆ ؟ چونکە بەشێکیان خۆیان تێکەڵــاوی دزیــو گەنــدەڵی سیاســیو نەتەوەیــن خۆیــان دەس لەملانــی دوژمنانن .. دووەم ئەوەیە بەم ئاقڵیەتە شاخییەوە ناتوانن هیچ هەنگاوێک بەرەو شەفافیەتو بەرەو پێش چون بنێن ..

هاوڵاتیان چەواشە مەکەن … شکار محمد

لەســەرەتای هــاتنی داعــش بۆ عێــراق و دیــاری کراوتــر بۆ هەرێمــی کوردستان کۆمەڵێک قەیران هاتنە ژیانی سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئابووری خەڵکی کوردستان ئەویش شەڕی داعش و قەیرانی دارایی و دۆسیەی سەرۆکیایەتی هەرێم بوو، بەپەرەلەمانی کردنی سیستەمی حوکمڕانی .. هتد:
1. کە هیچ پێویست نەبوو خۆمان بکەینە خاوەنی ئەو شەڕە هەرچەندە ئەو شەڕە شەڕی ئێمە نەبوو بەدەستی دەسەڵات دارانی هەرێم هەرێمی کوردستان توشی ئەو شەرە کرا کەنە دەبوو بیکەین بەڵام پاراستنی خاکی کوردستان ئەرکی هەموانە لێرەدا بزووتنەوەی گۆڕان تۆمەتبار ئەکرێت کە گوایە بەشداری ئەم شەڕەی نەکردوە هاوڵاتیان چەواشە

مەکەن گەڵان شەهید و بریندار ئەم شەڕەی هەیە جگە لەو پێشمەرگانەی لە هێزەکانی ٧٠ و ٨٠ و لیوا و یەکەکانی سەربە وەزارەتی پێشمەرگەن و دەنگ دەری گۆڕان راستە بزووتنەوەی گۆڕان لەکار و پڕۆژەی داهەیە هێزی پێشمەرگە بکاتە هێزێکی نیشیمانی بەڵام من بەزمان و بیرو بۆچوونی خۆتان وەڵامی ئەم چەواشەکاریەتانم دایەوە بۆ ئەوەی چی دی نەڵێن بزووتنەوەی گۆڕان بەشداری شەڕی داعشی نەکردوە.

2. قەیرانی دارایش ئەمەشیان هەربەدەستی دەسەڵات دارانی هەرێم توشی هاوڵاتیانی بە دەرەتانی ئەم هەرێمە کرا، حکومەتی عێراق ڕاستەوخۆ دوای سەربەخۆ فرۆشتنی نەوت لەلایەن هەردوو حزبی دەسەڵات دار و هەڕاجکردنی نەوت هەریەکەو لە سنوری دەسەڵاتی خۆی هەستا بە بڕینی بەشە بودجەی هەرێمی کوردستان لە بودجەی عێراق و لەم بڕیارە نادروستەی کە دەسەلاتدارانی هەرێم دایان بە سەربەخۆ بونی ئابووری تاکە زەرەرمەندی ڕاستەوخۆ کە قەیرانەکان بەرۆکی گرت خەڵکی بە دەرەتانی هەرێمی کوردستان بوو ، لێرەدا دوبارە بزووتنەوەی گۆڕان تۆمەتبار دەکرێت بەوەی کە دەستی هەبوە لەدروست کردنی قەیرانی دارایی دا ، ئەرێ گۆڕان چ بەرژەوەندی چیە لەدروست کردنی ئەم قەیرانەدا؟؟! کە لەکاتێکدا هەموو ئەم قەیرانانە دیاری دەسەڵاتدارانی هەرێمن بە خەڵکی ، بە وەبیرهێنانەوەی هەموو لایەکمان پێش کودەتاکەی پارتی دیموکراتی کوردستان بەسەر پەڕلەمان و حکومەتدا کە وەزیری دارایی حکومەتی هەرێمی کوردستان لای بزووتنەوەی گۆڕان بوو حکومەت تەنها دوو مووچەی فەرمانبەران قەرزداربوو نەیهێشت ئەو دوو مووچەیە زیاد بکات.

3. سەبارەت بەدۆسیەی سەرۆکایەتی هەرێم کە هەریەک لە بزووتنەوەی گۆڕان و یەکێتی نیشیمانی کوردستان بەجیا پڕۆژە یاسایان هەبوو بۆ هەموارکردنەوەی یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان بەڵام تائێستاش و لە سەرەتاشەوە بەشێک لە سەرکردەکانی یەکێتی خۆیان بەخاوەنی ئەو پڕۆژە یاسایە نازانن و گەربەشیان بکرایە نەیان دەهێشت فراکسیۆنی یەکێتی ئەو پرۆژە یاسایە پێشکەش بکات ، لەم دۆسیەدا ئەو لایەنەی ڕاستەوخۆ کە بوە بەربەست لەبەردەم هەموارنەکردنەوەی یاسای سەرۆکایەتی هەرێم یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان بوو ئەمە تۆمەت نیە ئەمە تاوانێک و پەڵەیەکی ڕەشە بە نەوچاوانی یەکگرتووی ئیسلامی یەوە کە تاوانبارە بە نواندنی دووفاقی بەناردنی ٥ پەرلەمانتاری سەرانی بۆ ناو هۆڵی پەرلەمان و لە هەمان کاتدا نەناردنی ٥ ئەندامە بادینانیەکان بۆ ناو هۆڵی پارلەمان ، لێرەشدا

بزووتنەوەی گۆڕان تۆمەتبار دەکرێت بەجوڵاندنی ئەم دۆسیەیە و ق□و□کردنەوەی قەیرانەکان نەخێر گەروا بیرت کرد بێتەوە و یاخود گەوجێندرا بیت بەوەی کە گۆڕان تاوانبارە بەقوڵکردنەوەی کێشەکان نا ئەوە گۆڕانە هەموو حیزبەکانی فێری ڕێچکە شاکاندن و کەلتووری نوێی سیاسی کرد کە دەست ببات بۆ دۆسیەیەک کە هێڵی سورە و ئەوە ی بە پلەی یەکەم تاوانباری قوڵکردنەوەی کێشەکانە پارتی دیموکراتی کوردستانە و بە پلەی دووهەم یەکگرتووی ئیسلامیە و گەر گۆڕان نەبوایە هەموو حزبەکان بێ کۆتا و بۆ هەمیشە شاگرد و نۆکەری سەرۆکی پارتی دیموکراتی کوردستان (مەسعود) ئەبوون و بەخە و خەیاڵیش نەیان دەوێرا پێی بڵێن ئەزبەنی با کورسیە کەت بۆ خاوێن بکەینەوە

4. سەبارەت بەمووچەی کابانی ماڵ گەر دەسەڵاتدارانی هەرێم بەشە بودجەی هەرێمیان ل□ بودجەی عێراقدا بەبڕین نەدایە دڵنیابن لەو ملیۆنان دۆلارەی کە بەرپرسەکانی هەردوو حزبی فەرمانڕەوا دابەشی یان ئەکرد و ئەیان خستە خزمەتی میوان خانەکانیانەوە و تەخشان و پەخشانیان پێ ئەکرد هەرلەو ملیۆنان دۆلارەدا مووچەی کابانی ماڵی ئەدرا. لەکۆتایی دا تکاکارم لەو هاوڵاتیانەی کە هێشتا پێیان وایە ئەو لەتە مووچەیەی وەری ئەگرن بەنانی ئەو حیزبەی ئەزانن کە دای مەزراندوون من پێتان ئەڵێم مافی خۆتانەو حیزب ئەو مووچەیەت ناداتێ حکومەت پێت ئەدا، گۆڕان بەشدار نیە لەدروست بوونی قەیرانی دارایی دا و ئەمەی ک□ من باسم کردوە دیفاع نیە لە گۆڕان بەڵکوو کۆمەڵێک ڕاستیە و شێوێندراوە ، تکایە تۆزێک بیربکەنەوە گەلانی دنیا خەریکی تێپەڕاندنی بەربەستە ئاینیەکانی سەر مرۆڤایەتین بەزانست و تەکنەلۆجیا.